

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény inté- zendő, Fűvészkert-utca 1080. sz.</p>
--	--	--

Vajjon mikor orvosoltatnak már vallásos sérelemeink gyökeresen?

(Ajánlva fötisz. Révész Bálint püspök ur figyelmébe.)

Hogy a róm. kath. lelkészek közül igen sokan miként respektálják még ma is az 1868. 53. t. cz. 12. §-át; mennyire félnek az 1879. 40. t. cz. 53. §-ától, azt nekünk, kik velök egy községben vagy városban lelkipásztorkodunk, sajnosan kell látnunk, tapasztalnunk. Hogy is tartanak magokat a világi törvényhez, mikor mindenható fejük, — a pápa — ismeretes encyklikájában közelebb is parancsképen figyelmeztette, intette őket ennek semmibe se vételére, megszegésére. Ne gondoljanak semmivel, csak a római egyház érdekével, ne törődjenek az őket esetleg érő világi törvény sulyával. Gyönyörű tanács, szép utasítás a szentséges atyától! Alázatos gyermekei hűségesen, hódolva követik aztán a parancsot. Hogyne, hisz szerintök ma is áll: „Catholica fides, extra quam nemo salvus esse potest.“ Hirdetik széltire s mindezt az együgyűbbek szentül, vakon hiszik.

De térjünk csak dologra.

A törvényvel ellenkező szerződés, tértvény vagy rendelkezés ezentul is érvénytelen és semmi esetben sem birhat jogerővel. Így szól az országos 1868-iki törvény. S vajjon még most is érvénytelen, semmi jogerővel nem bíró-e az? Óh nem. A vegyes házasságok kötésénél jelentékeny szerepet játszik ma is. Korántsem áll meg a r. kath. pap ott, hogy írásbeli nyilatkozatot kérjen mindkét féltől, esetleg születendő mindkét nembeli gyermekök r. kath. szertartás szerint való megkereszteltetése s ezen válásban való neveltetése felől, hanem erre meg is esketi őket, sőt még arra is, hogy a prot. templomnak felé se nézzenek soha. Sic! Ez már horrendum dictu!

Példával szolgálók. Egy vallását szerető református hívem leányát megkéri egy vakbuzgó, bigott r. kath. szülék fia. Az ifju módos is, csinos is. Tetszik a leánynak. Szülei inkább, örömebb adnák ugyan leányukat felekezetünkbeli férjhez. De hát erre még várni kellene. A kü-

lönböző vallást nem tekintik oly válaszfalnak, hogy azért a most mutatkozó szerencsét jó remény fejében elszalasz-
szak. „A leányt akkor kell adni, ha kéri“; beleegyeznek tehát az ifjak szándékába; sőt reá állanak arra is, hogy a völegény részén esküdjenek. Az ugy is mindegy. A törvény is azt mondja, hogy vegyes házasság akármelyik fél lelkésze előtt köthető. Eddig megvannak szépen. De a r. kath. pap kívánja a leány vallásának elhagyását. No ez már sok! Hitet, meggyőződést nem lehet oly könnyen változtatni. Ősi vallást elhagyni: ez szégyen volna!

Ha tehát a prot. fél nem akar pápista lenni, adjon tértvényt, mert különben nem engedi az oltárhoz, erre őt felülről jött parancsszó kötelezi. Ehhez kell magát tartani. Esküdni s az oltárhoz nem menni, hanem vagy a sekrestyében, vagy a papi lak udvarán mondani el a holtomig-holtodiglant: ez megszegyenítő lenne! A tértvény ki van préselve. A r. kath. pap tovább megy. Megesketi mindkettőt, hogy a református templomnak felé se mennek, messze kerülik s a férjhez menni óhajtó leány gondolja, ha kötekedik, majd elmulik a várva várt házassági szövetség, megteszi ezt is. Ilyen tehát még ma is annak a törvényvel ellenkező szerződésnek érvénytelensége. A vegyes házasságból született gyermekek kivétel nélkül róm. kath. részen megkereszteltetnek, anyakönyveztetnek s illetékes helyére nem küldetnek. Nekünk sértett félnek fenmarad a feljelentés joga. Ezzel vége van mindennek.

Három illetéktelenül nem csak megkeresztelt — de anyakönyvezett is — gyermek ügyében a mult évben fordultam igazságot keresni a n.-bányai járásbíróshoz. Jelentésem után több mint fél év mulva, ez év január 12-én idéztettünk meg — én és vádlott r. kath. lelkész — kihallgatás végett. Tettét beismerte. De a többek között védekezett azzal, hogy püspöke a miniszter e tárgyra vonatkozó ismeretes rendeletét vele nem közölte. Nevetséges védekezés ugyan, mert hisz a miniszteri rendelet a sokkal korábbi törvény megtartására vonatkozó figyelmeztetés. Aztán a törvény nem tudása — feltéve ha ez állana — egy papnál csak nem mentség tán? De a vegyes házasságból született, különben reform. vallást követő aljá-

rásbíró nem így fogta fel a dolgot. Jónak látta a püspököt is megkérdezni. Mi feleletet kapott? Nem tudom.

Kihallgatásunk után 5 hó múlva a járásbíró megidézeti a szüléket is. Kihallgatja azokat is. Január 12. s így 9 hó óta semmi végzés, semmi határozat. Hírlik ugyan, hogy nem lesz benne köszönet. Apellálok kir. táblára, esetleg kuriára, lehet, hogy ott is bukom.

A r. kath. pap erre jót nevet, mint most is teszi. S nekem pirulva kell tovább is túrni a tetszés szerint — nem rajtam, de ref. felekezetiünkön ejtett sérelmeket.

Voltak s vannak r. kath. lelkészek, — épp közelebb jöttem reá, — kik meghamisítják az anyakönyveket. Beírják anyakönyvükben a református szüléket mint r. kath. vallásuakat.

Egy kapniki — fiók egyházambeli hívem jött a napokban keresztleveléért. Keresem s nincs.

Persze, mert a megkeresztelő lelkész — ide 3 mértföldről nehezen hozhatták volna keresztelni a gyermeket, — nem küldte el a keresztelési kivonatot.

Kérjük tehát onnan s kitűnik, hogy a mindig reform. vallást követő szülék r. katolikusoknak vannak bejegyezve.

Ezt az anyakönyvi hamisítást nagyon valószínűleg azért követte el a már meghalt lelkész, hogy esetleg kérdőre vonatván, menthesse magát, hiszen neki így diktáltak be keresztelési alkalmával.

Keresztelnek, anyakönyveznek, anyakönyvet hamisítanak, temetnek — épen az említett 3 gyermek közül is az itteni r. kath. lelkész 2-öt már eltemetett — a kath. papok s teszik mindezt büntetlenül.

Ott van a törvény, ott van a ma is élő s működő miniszternek rendelete: miért csúrik-csavarják azért a bírák az elég világos törvényt jobbra s balra, a mint nekik tetszik? Talán elfelejtették a hatalmas Verböczy szavait: „Jam enim non potest judicari, quod bene vel male fuisent constituae sed secundum ipsas oportebit judicare.“

Nem gondolnám, hogy volna oly pásztor, ki hidegvérűen tudná nézni nyája tagjainak erővel elrablását: ugy nincs lelkész, kinek ne fájna az a sok lelketlen lélekvásárlás! Fáj, nagyon fáj a gyakori sérelem, de sokkal jobban fáj azon tudat, hogy erőtlenség vagyunk annak orvoslására.

Főtiszteletű Püspök urhoz, mint főpásztorunkhoz fordulok azért oltalomért, segítségért a többek között én.

Méltóztassék reform. egyházunk többi kormányzóival együtt a nagymélt. vallás- és közokt. miniszter urat, esetleg a képviselő házat megkeresni. Ha nem elég jó a törvény, hozzanak jobbat; s a bírák — ha szükség kívánja — ítéljenek a szerint.

Tudom én, hogy a hol humánus, nemesen érző r. kath. lelkészek működnek, mint Debreczenben is, — csak

hogy ez még nagyon kevés, — nincs semmi baj, de a hol az igazság, a törvény határán tulcsapongnak, ott igenis nagy baj van, mit mielőbb orvosolni, gyógyítani kell.

Nagy Lajos,
felsőbányai ev. ref. lelkész.

Észrevételek

Bierbrunner Gusztáv urnak „A vadházasságok megállásáról“ cz. cikkére.

(Vége.)

Én a törvényes házasság kötelékét egyenlő érvényességűnek tartom tudós és nem tudós személyek közt. Műveltségen pedig az isteni félelmen alapuló műveltséget értem, melynek egyenlőnek kell lenni iskolázott és tudós, iskolában nem tanult emberre nézve. A materialismus és idealismus nem mentik a házassági szent eskü megrontásának bűnét és nem mentik a törvénytelen és erkölestelen dolgokat. Az Istennek ezek a törvényei, melyeknek a polgári törvények közt is meg kell lenni: „Isten nevét hiába fel ne vedd, mert nem hagyja büntetés nélkül, valaki az ő nevét hiába felveendi. Ne paráználkodjál, mert a paráznak Isten országát nem látják.“ Szintoly kötelező erővel bírnak, mint ezek a törvények, melyek a polgári törvényekben is megvannak és megrontásuk büntetés nélkül nem marad: „Ne öl. Ne lop.“ S ha ez utóbbi törvények megrontóit megbünteti a polgári törvényhatóság, miért nem bünteti s miért nem büntethetné amazok megrontóit is.

Bizony ha a klérus nőtlensége megszűnnék; ha a nőtlenségi adó behozatnék; ha a gyermekek az igaz prot. vallásosságban neveltetnének jó példaadás mellett; ha a könnyelmű vagy erkölestelen házasságrontók szigoruan büntetnének: a vadházasságok nemsokára meggyérülnének, sőt ki is irtatnának.

Ha ezek így lennének; ha e tekintetben szigoru törvény léteznék s annak végrehajtása is hasonló szigorral történék; akkor a jegyben járók nem szinlelnének kedélyállapotot, az esküvés után keserű csalódásra nem ébrednének és semmi szükség se lenne azon recipére, melyet B. ur ama cikkébe följegyzett.

Olvastuk a többször említett cikkben: „A falusi népnel a házaselet eszményi igényei vajmi ritkán találhatók“ stb.

Minden házas életnek, különbség nélkül, kell, hogy a hűség legyen erős bázisa, mely hogy annál biztosabb legyen, az Isten nevében tett esküvel erősítettik az meg. Itt nincs, nem lehet különbség abban, hogy mívelt vagy nem mívelt mondja el az esküt. Azért történik az esketés a legszervehatóbb solemnitással és a velökre ható oktatásokkal. Azért figyelmeztetjük a jegyeseket még az esketés előtt is néhány pillanattal: hogy jól meggondolták-e a lépést, melyet most tesznek s készek-e még most is arra, hogy egymással holtig tartó házassági frigyre lépjenek? Készek-e szent esküvel is arra kötelezni magukat? A ki ezekben a pillanatokban könnyelmű vagy képzelgő lehet, nem kell házassági frigyre bocsátani. Hogy a falusi embernek, mint a legnagyobb materialistának, csak az eszem-izomra volna gondja

s cikkirő kitétele szerint: „egy kis regényes communismusra is szemet hunyna“, ezt a nép nevében, de saját tapasztalatom szerint is vissza kell utasítanom.

En úgy tapasztalom, hogy legtöbbször a házások közti viszályt idegenek, falusi hirhordók, gonosz rágalmozó nyelvek, sokszor az értetlen szülők, különösen a szenvedélyes és nyeltes öregasszonyok, mint anyák vezetnek be a házások paradicsomába. Ezek iránt is tehát szükség kellő figyelemmel lenni és ha csakugyan ezek a sziszegő kigyók lennének munkások a házások élet paradicsoma feldulásában, szigorú büntetéssel kellene ezeket is ördögi munkájuktól elriasztani.

„Mégis ez idő szerint falu helyen is növekedőben van a vadházasságok száma. Mi ennek oka? Talán a vallástalanság, erkölcstelenség? Nem! a hol a népnek lelki gondozása helyes, még üres templomokban sem lehet konstatálni a vallástalanságot és erkölcstelen népünk ma jobb, mint például 1848 előtt volt.“

Itt ellenmondásba jön magával a tisztelt cikkirő, mert megvallja, hogy ez idő szerint falu helyen is növekedőben van a vadházasságok száma, — ez pedig vallástalanságra és erkölcstelenségre mutat minden keresztyén vallású népeknél; — mégis azt írja alább három sorral: „erkölcstelen népünk ma jobb, mint például 1848 előtt volt.“

Igaz, hogy ez állítását egy kis praemissával akarja erősíteni: „a hol a népnek lelkigondozása helyes, még üres templomokkal sem lehet konstatálni a vallástalanságot.“ Igaz, uram! de ha tudjuk, hogy az ige két élő fegyver, mely gyakran eren találja a bűnt; és ha a bűnös és tévelygő tájára sem megy a közistenitizsület helyének, hol az ige hathatósan, épületesen hirdetik? Vajjon építheti-e ott a lelkész buzgalma a templomkerülőket? Szó sincs róla, hogy a lelkész buzgalma előviheti isteni segedelem mellett itt is az erkölcsi és vallásos életet, terjesztheti az Isten országát, de a megátalkodott rossz életűeket, a nazarénusokat, antitrinitariusokat stb., kik törvény nélkül, országos bevétel nélkül üzik az Isten országa rontásának kárhuzatos munkáját és sokszor csak az egyházi teherviselés miatt akarnak egyházi társadalmunkból kilépni, gonoszlelkűleg szakadást csinálni, ezeket bizony a legjobb emberi egyházigazgatás s a legbölcsebb cura pastoralissal sem lehet a tévelygés és bűn útjáról visszatéríteni.

Curiosus volnék azonban tudni, vajjon nt. B. ur gyűlekezetében vannak-e vadházasságok nagy számmal? Vannak-e nazarénusok, antitrinitariusok és ha vannak, növekedőben vagy fogyóban van-e azoknak száma? Micsoda módok és eszközök használ az egyház ezen gyomainak és burjánainak irtogatásában?

Irja még nt. B. ur ezt is: „Peres házásoknál a lelkész kizárólag atyai megintéssel élhet és ha a közigazgatási hatóságokat arra kéri: kergessék szét a vadházasságban élőket, azok ezt nem tehetik, mert erre vonatkozó törvényes joguk nincsen és még kellemetlenségnek tennék ki magukat, mint a kik valakinek házi jogaiba hivatalosan beavatkoznak.“

Erre 1-ször is azt jegyzem meg: A házassági eskü megrontása valakinek házi jogaiba épen úgy nem tartozik, vagy még inkább nem tartozik, mint akármely más világi dologban kötelező eskü megrontása.

2-szor. Az sem tartozik senki házi jogaiba, hogy szeretőt tartson házában.

3-szor. Még kevésbé tartozik valakinek házi jogaiba az, hogy a más feleségét vagy férjét elcsábítsa, elvegye s az által a nép közérkölcset rontó vadházasságot gyakoroljon.

A lelkésznek mindezen esetekben is tanítás, atyai megintés a dolga; de nem csak ez, hanem ha ama szelid eszközök és gyógykezelés nem segítenek, heroikus kurával is élhet; a megátalkodott törvényrontót bepanaszolhatja, be kell panaszolnia a világi hatóságnak s a világi hatóságnak itt a törvényszolgáltatás legfőbb és elengedhetetlen kötelessége annál inkább, mert a mi egyházunk zsinati törvénye a 257. § e) pontja alapján erre törvényesen köteleztetik. Itt hát már nálunk ev. reformátusoknál van orvosság, van a vadéletnek akadályozó törvénye, vajha a testvér evangélikus felekezethöz is lenne! Vagy vajha a mi lelkünk fele is már valahára ne csak testvér lenne, hanem mi és ők teljesen egygyé lennénk!!

A mi a hadkötelezettséget illeti, szerintem ez a kötelezettség csak kis kontingensét adja a vadházasságnak s még ezt is lehet kevesíteni, sőt eltörölni is a jó vallás-erkölcsi neveléssel és a községi előjáróság befolyása által.

A szerelmeteskedésnek útjában állhatnak a jó szülők és tekintélyes buzgó előjárók, mint ez szokásban volt a forradalom előtt. A tivornyázás fonó házakban és kormákban szigorúan eltiltandó. Oktató, vallás-erkölcsi életre tartozó épületes felolvasások; az Isten házába való járatás; az ifjaknál a hallott tanítások kikérdezése; vasárnapi tanítása az ifjúságnak stb. mind elősegítenék az erkölcsi életet, fogyasztanák az erkölcstelen kihágásokat.

Ekképpen mire a védkötelezettek nőülhetnek 23—24 éves korukban, addig bizony jó vallásos nevelés folytán megtartóztathatnák magukat minden erkölcsi kihágástól.

A nőülésre 25, sőt a régi görög bölcsészek tanítása szerint 30 éves kor a legalkalmasabb. A leányok férjhezmenetele idejére nézve pedig legjobb szerintök a 20—22 éves életkor, mikor a test már eléggé kifejlett, megerősödött s alkalmas a külön családi életre.

Ezen szerény észrevételeket kívántam megtenni nt. Bierbrunner ur „Vadházasságokról“ irt cikkére. Távoly volt tőlem, hogy affectantia, meddő moralizálás, annál inkább hogy farizeusi szinmutatás fogatta volna kezembe a tollat. Épen nem, egyedül a tiszta, evangéliumi prot. hit és erkölcs, a jézusi és apostoli korszak s a boldog emlékeztető reformátorok gyakorlati tudományával ékeskedni köteles, egyházam iránti szent kötelességérzet vezette tollamat s mozgatta elmémet ama gondolatokban. De vezette a keresztyén emberszeretetet is, hogy hitrokonaimat építsem az igaz prot. hitben és erkölcsben. Vezette az ősmagyar erkölcs iránti kegyeletet is, mely szerint forró óhajom az, hogy az ki ne aludjék, hanem inkább erősödjék közöttünk. Engedjen meg a tisztelt olvasó közönség is, ha netalán untattam igénytelen soraimmal és a nt. szerkesztőség, hogy becses lapját kissé terjedelmes észrevételeimmel igénybe venni bátorítottam.

Engedelmet kérek végre nt. Bierbrunner urtól, hogy cikkjét bátor valék észrevételeim alá venni. Ha igazat, vagy több igazat irtam, mint nem; ha egy kis érdeklődést valék képes mind a kettőnk által tárgyalt ügyben előidézni,

ugy hogy ezt az általunk tárgyalt nagy érdekű ügyet nálamnál avatottabb, az irodalom terén munkálkodó gyakorlottabb ember is fejtegetése alá venné, az elmém gondolkodását, írásbeli szerény munkámat bőven megjutalmazná. Adja Isten!

Én nem bánom, ha a kritika a legszigorubban bánik is velem és itél írásomról, csak igazán ítéljen és oly tiszta szívvel igyekezzék az ősmagyar és prot. erkölcsöt őltalmazni, a milyen önzetlen buzgalommal szeretek én azon legszentebb célra munkálkodni szerény, hivatalos körömben, szóval és reszkető tollammal.

Bihari Gábor,
evang. reform. lelkész.

Válasz Földesi Péternek „A szatmári egyházmegye őszi gyűlése“ című cikkére.

A szatmári egyházmegye gyűléseiről Földesi Péter szokta e lapban a közönséget értesíteni. Mindnyájan ismerjük őt, bár közleményeinek nem valódi nevét írja alá. Jó papi alak, jeles tehetséggel, készültséggel s művészi előadással; szép költői ér van benne, talán ez az oka, hogy a valódi életen felül szárnyal s madártávlatból tekint le az alatta nyüzsgő törpe emberiségre. Mindnyájan nagyra becsüljük őt, mint munkás, igyekező lelkésztársunkat, a ki köztanácskozásainkat teljes érdeklődéssel megfigyeli s a végzéseket notice-ába gondosan feljegyzi. Megengedjük, hogy sokunknak felette áll, a kik a szellemiekre nem viselhetünk kellő gondot a miatt, hogy a földből saját kezünkkel kell kikaparni az életünk fentartására szükséges anyagi javakat; de azt nem engedhetjük meg s nem fogadjuk el, hogy bennünket, lelkésztársait folytonosan leczkéztesse s közleményeit úgy szerkeszti, hogy azok egyházmegyénket kedvetlenül színben állítják a közönség elé; ő még ujoncz a lelkész pályán s mint szokták mondani: nem tanította még meg a harangozó.

Igaz, a példabeszéd azt mondja, hogy a festőknek és költőknek minden szabad, de bár repüljön ő a magasba, mint a sas, mégis rosz madár, ha saját fészket berondítja; pedig ezt teszi, midőn gunyjának kétélű fegyverével vakon vagdalkozik jobbra-balra.

Már a tavaszi gyűlésünkről kiadott közleményét nem akartam szó nélkül hagyni, azért, hogy egyházmegyénket a simai tanítótság ügyében következetlenséggel vádolta, a miért az előtt egy évvel hozott határozatának megváltoztatásával a lelkészre bizta az iskola vezetését, bár azon ok, t. i. az iskolaépületnek a paplaktól távolsága most is fennáll, de ő a körülményeket nem ismeri, hogy ezelőtt egy évvel a közönségnek egy része nem volt az iskola vezetésének lelkészre bizásába beleegyezve; most pedig egyetemes beegyezést jelentettek be s egyházmegyénknek saját — a magyarországi ev. ref. egyház egyeteme által is elfogadott azon elve ellen, hogy a csekély jövedelmű egyházakban, a lelkészre bizassék az iskola vezetése, nem lehetett visszautasítani az egyház kívánságát; nem akartam továbbá szó nélkül hagyni paptársai ellen intézett azon vagdalkozását, hogy azok nem jelennek meg az értekezleten és gyűléseken azért, hogy „sub rosa et inter pocula a határozatokat annál inkább kárhoztathassák.“ Én nem tudom, hogy Föl-

desi Péter kikkel társalkodik s összejövetelekben miről beszélgetnek, de azt mint 24 éves pap jó lélekkel merem állítani, hogy én paptársaimmal soha nem voltam olyan összejöveteleken, a hol oly kiméretlen gunyorossággal beszéltek volna a közügyekről még akkor is, midőn a megoldott nyelveket már-már nem tudta korlátozni a bortól felhevült fékvesztett indulat, mint Földesi Péter őszi közgyűlésünkről szerkesztett közleményében beszél a tanítói gyámintézet helyzetéről s a csekei egyház ügyéről. Hiszen ha az a két ügy úgy állana, mint ő a közönség elé tárja, akkor a szatmári egyházmegye igazgató testületénél hanyagabb, hivatalra érdemtelenebb a világon nem volna.

Tagadhatlan, hogy a tanítói gyámintézet ügye nincs rendben, de még sem Augiás istállója, mely közlő hercules-ségére várna, vagy hogy a kezelők felelősség nélkül, lelkiismeretlenül kezelnek a pénztárt s a tanítói testület annyit értene a kezeléshez, mint a bajdu a harangöntéshez és hogy a tanítói gyámintézetnek, — mint közlő egy magán alkalommal állította, kezelési szabályzata nem volna, az valólan állítás. Közlő, látszik, hogy nem volt a tanítói gyámintézet egyetlen gyűlésén sem s ha volt is kezében a Kiss Kálmán által kiadott „Statutumus kánon“, abban nem tudta felfedezni a tanítói gyámintézet alapszabályait. Van baj, de az nem ott rejlik, a hol Földesi Péter keresi, hanem a tanítók szegénységében és abban, hogy — tisztelet a kivételeknek — a szatmár-németi városi tanítók nagy része, a gyámintézeti szabályt nem akarja magára nézve kötelezőnek elismerni, s különösen kifogásolja azt azért, hogy a tanítók a 30 forint részvényen kívül első évi fizetésöknek egy ötödét tartoznak a gyámintézet pénztárába befizetni, ezért részvényükről sem állítottak kötvényt s annak kamatját sem fizetik. Csak nem ezeket nevezi közlő kiállhatatlan büzt és undort terjesztő szemétnék? A mi pedig a csekei ügyet illeti, ha közlőben valódi egyházas érzület és kellő tapintat volna, ha egyes egyházaink s általában egyházmegyénk iránt legparányibb kimérettel viseltetnék, nem állítaná ez ügyet, mely tulhajtott buzgóságból származott, oly torzalakban a nagy közönség elé, annyival inkább, mert mihelyt ez az egyházmegyének tudomására jutott, tüstént megtette a szükséges erélyes intézkedés s már a csekei egyház presbytériuma a regále kezelésébe legkevésbé sem folyt be és hogy az egyháznak e bérlet miatt 1000—1500 frtja veszélyezve volna, ez légből kapott állítás; mert ezt senki a gyűlésen nem mondta, annál kevésbé van bebizonyítva; különben is ott nem annyira a regále hasznobérlése, mint a lakosok egyenetlenkedése, polgári ügyek miatti versengése a baj s minthogy ebbe vegyüléstől magukat megóvni a behivatalnokok nem bírtak elég tapintattal, azért ostromolják némely csekei egyháztagok az egyházmegyét petitiókkal. Van, fájdalom! kisebb-nagyobb baj, azt hiszem, Magyarországon csaknem mindegyik egyházban; tapasztalhatta ezt közlő saját egyházában is, vagy talán megfélekedezett az általa alakított fegyelmi bíróság egyházmegyénk felebezett ítéletéről?

Bizony sok mizéria van egyházi életünkben, de megvan mindenütt, minden körben a társas küzdelem; azonban véleményem szerint nem helyes valamely testület ügyeiről oly torzképet állítani a közönség elé, a minőt közlő jelen alkalommal állított.

A mi pedig Földesi Péternek a tanítói gyámoldánál és

csekei ügynél bemutatott irmodorát illeti, ezen erőlködésre el lehet mondani Bolond Istókkal: „pegazusi rugamok, poétai ficzomok.“

Na de Földesi Péter, mint költő és fiatal ember, még magasan szárnyal, szívemből kívánom, hogy a rideg való ne tépje ki még soká gyorsröptű szárnyait, de azt is kívánom, hogy tekintsen le a magasból a földi élet küzdelmére s midőn társadalmi vívódásunkról szerkeszt közleményt, ám mondja ki az igazságot, de ne használja annyira és oly gondatlanul a gunynak éles fegyverét, mert higgye el, hogy midőn azzal a testületet, a melyben él, szabdalja, önmagát is okvetlenül megsebzti.

Illyés István.

Az igazság érdekében.

E becses lapok folyó évi 40. számában Földesi Péter ur, (álnév lévén, bocsásson meg, ha érdeme szerint nem titulálhatom), a szatmári egyházmegyei őszi gyűlésről referálván, szives volt az egyházmegyei tanítói gyámintézetéről is igen szellemesen elmondani a gyűlési határozat mellett saját egyéni meggyőződését. Minthogy állításai sok részben hamis információknak alapulnak, szükségesnek látom intézetünket ott, hol megtámadva volt, rehabilitálni; mert egy pénztézethez — szerintem — még a gyanu árnyékának sem szabad férgőzni.

Földesi Péter ur gyámintézetünket „Augiás istállója“-nak nevezi, „melynek környezete — mai állásában — csak büzt és undort gerjeszt.“ Nagyon erős ítélet; szerencse, hogy csak szójáték. Épen az intézet „mai“ kezelői mindent elkövetnek annak felvirágoztatásáért. Igaz, hogy temérdek volt a hiba; de már ma nagy része elenyészett.

Hiba volt, hogy a kötvényeket évenként nem revideálták; s így sok kötvénynek vagy kibocsátója, vagy kezeze, egy pár esetben mindkettő, évekkal ezelőtt elhalt. De már ez évben a kötvények revisiója alkalmával kitűnt, hogy tulajdonképeni függő tőkénk alig egy pár száz forint; a többi kötvény kijavítható, illetőleg megújítható s nagy részök már meg is ujítottak. Falusi tanítóink igyekeznek kötelezettségöknek eleget tenni.

Hiba volt, hogy sok kötvény nem volt kellőleg bélyegezve; de a kezelő választmány nt. esperes ur közbejöttével e hibákat is elenyészetteti, sőt nagy részben már el is enyészettette.

Hiba volt, hogy a kezelő választmány azon szatmár-németii tanítókat, kik — nem tudni: mi okból? — nem akartak tagjai lenni az intézetnek, mindjárt, tanítói hivataluk elfoglalásakor, alapszabályaink értelmében, mely alapszabályok egyházmegyei végzésben nyertek megerősítést, nem szorította köteleességök teljesítésére; így aztán a pénztárnoki számadásban töke- és kamattartozások, mely nagy részöknél már szép összegre nőtt, kötvény nélkül szerepel: s ez teszi hátrálékaink nagymérvű felszaporodását. S miután a nagytiszteletű Egyházmegye is erősen érdeklődik ügyeink iránt, reményelem, hogy ezeknek tartozására sem lehet a „mult idői“ éneket elénekelni: „Mind tündöklő arany, ezüst, elenyészett, mint tüzi füst.“

Nem áll hát intézetünk oly rossz lábön, mint Földesi Péter ur a gyűlésen informálva lett azon szatmár-németii

tanítók által, kik nem tartják magokra nézve kötelezőknek alapszabályainkat s az egyházmegyei határozatot s kiknek e fumigálása okozott és okoz ma is legtöbb bajt és zavart ez intézetben.

Szerettem volna számadatokkal felelni Földesi Péter ur vádjára; azonban, minthogy gyámintézetünk ügyeinek megvizsgálására egyházmegyei küldöttség van kinevezve, nem akarok ennek működése elé vágni. Mihelyt e küldöttség működését befejezi, kötelességemnek fogom tartani intézetünk ügyeit a tisztelt közönség előtt feltárni s annak állását számokkal mutatni ki, habár „ez intézet jó urai anynyit értenek is a pénzkezeléshez, mint a hajdu a harangöntéshez.“

Végül szabad legyen még egyre kérem Földesi Péter urat. Minthogy gyámintézetünk nyilvános pénztézete, nem tesz neki jó szolgálatot, ki légből kapott állításokkal terjeszti azt a nagy közönség elé; s minthogy Földesi Péter ur jóakarataról meg vagyok győződve, sziveskedjék máskor ne egy-két ember lármája után indulni el, hanem alaposan utána nézni a dolognak; p. o. közgyűléseinken megjelenni, jegyzőkönyveinket s pénztárnoki számadásainkat, melyek minden évben nyilvánosan köröztetnek, átnézni. Most pedig jobb lett volna talán az egyházmegyei küldöttség jelentését bevárnia; azért referens tisztének eleget tehetett volna a tények felemlítésével is — kiméletesebb modorban.

Igénytelen személyemre vonatkozó dicséretét nagyon köszönöm; de — miután fentebb már eléggé megadta a „mai“ kezelőknek a kegyelemdőfést — el nem fogadhatom; azt azonban igen nagy köszönettel venném s venné az egész kezelő választmány, ha a pénzkezelés mélységes titkaiba Földesi Péter ur szives lenne bennünket bevezetni.

Addig is: Isten velünk és jóakarata!

Bodpalád, 1886. okt. 15.

Dóczy Imre,

a szatmári ev. ref. tanítói gyámintézet elnöke.

Egyetemes konvent ülésai

Pápán, 1886. okt. 18—20.

Az egyetemes konvent folyó hó 18-án kezdte meg tanácskozásait Pápa városában. Megjelentek a dunamelleki egyházkerületből: Szász Károly püspök, Szilágyi Áron, Baksai Sándor, Filó Lajos, Gróf Tisza Lajos főgondnok, Szilágyi Dezső, Kerkápoly Károly, Dr. Ballagi Mór. Dnnántuli egyházkerületből: Pap Gábor püspök, Csonka Ferencz, Körmeny Sándor, Beóthy Zsigmond, Véghely Dezső, Mólnár Béla. Tiszáninneri egyházkerületből: Kun Bertalan püspök, Fejes István, Makai Dániel, Mocsáry Lajos, Lükő Géza. Tiszántuli egyházkerületből: Révész Bálint püspök, Kiss Áron, Szabó János, Szél Kálmán, Tóth Sámuel, Vályi János főgondnok, Ritoók Zsigmond, Gróf Ráday Gedeon, Gróf Degenfeld József, György Endre. Erdélyi egyházkerületből: Szász Domokos püspök, Szász Gerő, Kovács Ödön, Benkő János, Jeney Viktor, Szász Béla, tehát összesen 35-en jelentek meg. Világi rendes elnök id. B. Vay Miklós betegeskedése miatt nem jelenhetvén meg, a tiszántuli egyházkerület főgondnoka Vályi János helyette-

sította. — Egyházi elnök Kun Bertalan tiszáninneri püspök.

Az első ülésben mindjárt a megjelent tagok igazolása alkalmával tárgyalás alá vétetett a tiszántúli egyházkerületből az egyházkerületi közgyűlésnek 22 tagja által fölterjesztett azon kérvény, melynek tárgya, hogy döntse el az egyetemes konvent, vajjon a konventi képviselők az egyházkerületi gyűlések által, vagy az egyes egyházak presbyteriumai által választassanak-e? melyik eljárás egyezik meg inkább a törvénnyel? A konvent bővebb megvitatás után szavazattöbbséggel kimondotta, hogy a kérelmet azon okból, mert nem az egyházkerületi közgyűlés által terjesztett fel, mint az egyházi törvény 61. § e) pontja kívánja és mert a kérelem törvénytárgyat kíván, a mi a konvent hatáskörén kívül esik és kizárólag a zsinat hatáskörébe tartozik, érdemlegesen nem tárgyalhatván, a fölött napirendre tér.

A konvent ezuttal 3 évre alakulván meg, a tárgysorozat megállapítása után, a szakbizottságok megalakítása rendeltetett el.

Jegyzőkké Tóth Sámuel, Kovács Ödön az egyházi, Ritoók Zsigmond, Szász Béla a világi részről megválasztottak. A közigazgatási szakbizottság elnökévé Vályi János, előadóvá Fejes István; közjogi bizottság elnökévé: Kerkápoly Károly, előadóvá Jeney Viktor; iskolai ügyi bizottság elnökévé: Szász Károly, előadóvá Kovács Ödön; misszióügyi bizottság elnökévé: Gróf Tisza Lajos, előadóvá Körmeny Sándor; egyetemes nyugdíjalap bizottságának elnökévé: Kerkápoly Károly, előadóvá Szél Kálmán választottak meg.

A konventi bíróság választott tagjainak száma 19-ben állapított meg. Konventi bírákká megválasztottak: Révész Bálint, Vályi János, Ritoók Zsigmond, gr. Degenfeld József, Tóth Sámuel, Szabó János, Szász Domokos, Kovács Ödön, Jenei Viktor, Kerkápoly Károly, Filó Lajos, Sziládi Áron, gr. Tisza Lajos, Beöthy Zsigmond, Csonka Ferencz, Véghely Dezső, Szilágyi Dezső, Fejes István, Lükő Géza.

Az országos közalap ügyeit intéző állandó végrehajtó bizottság jelentései vétettek tárgyalás alá, melyekről majd a jövő számban szólhatunk.

(Folyt. köv.)

Egy és más az egyházi élet és a gyakorlati theologia mezejéről.

Nt. Csiky Lajos hittanár urnak, mint a liturgika előadó tanárának.

Nagytiszteletű Tanár Ur!

A nyári szünidőn én is szerencsés voltam élvezhetni főiskolánk megbecsülhetetlen jótéteményét: édes hazánknak egy gyönyörű vidékét supplikáltam be.

Visszaemlékezve azon jóakaratu atyai tanácsokra, melyekkel Nagytiszteletűséged, mint akkor akadémiai igazgató kegyes volt bennünket szárnyra bocsátani, hogy képviselnők méltólag e főiskolát, még mindig a fülemben cseng azon mondása: „lelkőkre kötöm, az élet számára tanulni és tapasztalni a czél itten.“

Szemem előtt tartva a nagybecsű tanácsot és a nagy apostol azon intését, „mindeneket megpróbáljatok: a mi jó, azt megtartsátok“ (1 Thess. 5, 21.), elmémbe és lelkembe irtam be mindennapi tapasztalataimat; de azon egy különös tény, melynek egy nagyobb faluban voltam szemtanuja, arra indít, hogy előzetes bocsánat kérése mellett, azt a nagytiszteletű Tanár ur elébe terjeszsem, hogy belátása szerint megszentelvény vagy elvetvény azon eljárást, a tanácsot és intést helyesen követhessem.

A tény ez:

Julius havában harmadszor derült fel reám az Urnap (vasárnap), midőn egy helységben az illető nagytiszteletű urat reggeli órában nagy készülétek közt találtam; kértem őt, engedné át nekem a templomi szolgálatot s azt válaszolá: „igen jól tudom, öcsémuram, én is, hogy gyakorlat teszi a mestert, át is engedném a szolgálatot szívesen, de itt a nép megkívánja, miszerint papja végezze el a temetést.“

A „temetést?“ ... ütődtem meg.

„Igen, a temetést, mond a nagytiszteletű ur, észrevevény meglepetésemet, mivel a templomi istentisztelet helyett, ma temetni fogok predikációval.“

Kérném a nagytiszteletű Tanár urat, lenne szíves felvilágosítani arról: vasárnap délelőtt közönséges istentisztelet helyett — olyan időben, midőn semmi kényszerítő körülmény fent nem forog — helyes eljárás-e temetni még abban az esetben is, ha a szomorkodó felek a templomban hallgatják végig a predikációt?

Ezen kérésem kockáztatására az is kényszerített, hogy több nagytiszteletű és tiszteletes ur helyeselte ez eljárást. Biztosat tudandó azon bizalomteljes kéréssel járulok a nagytiszteletű Tanár ur elé, lenne szíves jóakaratu felvilágításával megajándékozni.

Szíveségeért a legforróbb és hálás köszönetek mellett maradok őszinte tisztelője,

Debreczen, 1886. október 14.

egy tanítványa.

Nagyon szívesen felelek tanítványomnak ez uton elémtett kérdésére; szeretem is, ha élénk és érdeklődő tekintettel nézik egyházunk leendő lelkészei az egyházi életnek legkülönbözőbb mozzanatait s jól teszik ok, ha nem fogadnak el föltétlenül mindent, hanem az elvek mérlegébe tesznek egyetmást s csak azt ismerik el helyesnek, mit a helyes elv s a józan gyakorlat, mint követendő mintát állítanak föl.

Egyházi törvénykönyvünk a 95-ik §-ban felsorolván a lelkipásztor hivatalos teendőit, a rendes, vagy közönséges istentisztelet körében végzendő teendőktől megkülönbözteti a rendes, vagy közönséges istentisztelet körén kívül eső teendőket s ezek közt a temetést s a 96-ik §-ban minden lelkipásztornak kötelességévé teszi a nyilvános istentiszteletnek megszabott rendéhez való szoros alkalmazkodást.

A protestáns egyház pedig vasárnap reggel e földi világon mindenütt közönséges, az egész gyülekezet számára való istentiszteletet tart és követel. A protestáns liturgiák a temetést egyszerűleg egyházi-vallásos cselekvénynek, vagy akár egyesekkel végzett istentiszteletnek tekintvény, az semmiképen nem pátolhatja a közönséges istentiszteletet. Tudjuk, azt vetik ennek ellene, hogy a halotti prediká-

ciókban is Isten dicsőítését, magasztalását hangsúlyozzák különösen, de az is bizonyos, hogy azoknak sokkal inkább a keresztyén feltámadási remény nyilvános bevallása, a szeretet utolsó jele s a közel álló halál órájára való komoly emlékeztetés a céljok s bármilyen nagy tárgyak legyenek is ezek, nem érnek föl az élet evangéliomának az egész gyülekezetet érdeklő nagy tanai hirdetésével.

Nem hiszem, hogy valamelyik egyházkerületünk megengedné a vasárnap reggeli nyilvános istenitiszteletnak halotti predikációval való helyettesítését. Törvénykönyvünk 116. §-ának első kikezdését mindnyájunknak jól kell magyaráznunk.

A vasárnap délutáni predikálást, közszokás szerint, ám helyettesítse a halotti predikáció, — ezt el kell néznünk, — de délelőtt ne egyeseket, hanem egy egész gyülekezetet tápláljunk az élet igéjével.

Ez az én nézetem, rövidre összefogva, ezen tárgyról. Föltétlenül abususnak tekintem a jelzett eljárást, mely ellenkezik úgy törvénykönyvünk idézett cikkeivel, mint még inkább a liturgika józanul magyarázott elveivel s ellenmondás esetén készséggel hajlandó leszek e tárgyat részletesebben is megvitatni.

Csiky Lajos.

Különfélék.

Hazai jogakadémiáink népessége. Az országban fennálló 12 jogakadémián a folyó 1886—87-ik tanév I. felére összesen 685 joghallgató iratkozott be. Az elmúlt tanévben azok népessége 730-at tett ki. Legtöbb hallgatója, számra 111, van a debreczeni ref. jogakadémiának, utána a hallgatók szerint sorozva következnek: a pozsonyi kir. jogakadémia 82, a pécsi püspöki joglyceum 70, a kassai kir. jogakadémia 65, a máramarosszigeti ref. jogakadémia 50, az egri érseki joglyceum 48, a sárospataki ref. és eperjesi ág. evang. jogakadémia 35—35, végre a feloszlátás alatt álló s már csak két évfolyammal bíró nagyszombati kir. jogakadémia 17 hallgatóval.

Szász Károly dunamelléki püspök ur predikáció-cyk-lus-tervezetéről megemlékeztünk lapunk múlt számában. Egy beszédet már megtartott. Mint jeleztük, a cyklus az emberek közötti válságról szól. A hívők s különösen a nők a tágas templomot egészen megtöltötték. Szász Károly az általános bevezetés után elésorolta ama válaszfalakokat, melyeket ez emberi társadalomban a nemzetiség, éghajlat, vallás, szokások, műveltség, kor, rang és egyéb különbségek okoznak s áttért a faji és nemzeti különbség tüzetesb fejtegetésére. A szentírás szerint e különbségeket amaz emberek büszkesége és elbizakodottsága okozta, kik a Babel tornyát az égig akarták építeni s kiket e kevély művökben az Isten az által akadályozott meg, hogy külön nyelveket adva nekik, egymást nem érthették meg. A hit-szónok éleselműleg fejtette ki, hogy világtörténelmileg is bebizonyítható, mennyire nem mese, hanem az igazság képe a Babel tornyának története. Nem is pusztá allegoria. Valóban egy óriási emlékmű alkotásánál hasonolva mehetek szét külön lakni számtalan embercsoportok, hogy aztán egymástól távol élve, a különféle befolyások következtében a beszéd és szokás különböző fejlődésén menjenek át. A

gondviselés bölcsesége azonban e különbséget is az emberiség hasznára fordítja. Az egyes nemzetek ugyanis egymást buzgó versenyben törekedvén fölülmulni, egyre nagyobb mérvben hatottak a műveltség és tökélyesülés fejlődésére s nincsen kizárva a lehetőség, hogy valamint a számtalan forrás egy nagy tengerben egyesül, úgy a különböző nemzetiségek egykor valamennyien egy célra: az emberiség közös boldogulására folynak össze; a mikoron is a nemzeti-ségek különfélesége megszűnik egymástól elidegenítő válaszfal lenni. Körülbelől e körül forgott az első szónoklat, melynek, fejtegetésében és előadásában egyaránt érdekes volta, már eleve biztosítja a következő szónoklatoknak a nagyszámu hallgatóságot.

Debreczen. A főiskolai „Hittanszaki Önképző Társulat“ díszülésén, a kollégium 1-ső termében, október 16-án, d. u. 4 órakor tartotta a társulat felügyelő tanára, Balogh Ferencz megnyitó felolvasását; tárgya volt „Az unitarizmus eredete és ujjászületése Angliában és Amerikában“. E felolvasás egy teljes órát vett igénybe, a hittanhallgatók s végzetek nagy száma a székeket betöltte, a tanárkARBól a hittanárok s az akadémia igazgató tanára voltak jelen. A felolvasás első része fejtegette az angol unitarizmus gyökereit, majd 1778-ban Londonban az első unitárius vallásos község megalapítását s azután e századi fejlődését; jellemezte mostani legnagyobb hittudósuk Martineau, londoni tanár, tani álláspontját. A 2-ik és tete-mesebb rész szolt az Észak-Amerikában létesült unitarizmus keletkezéséről, Bostonban 1787. alakult meg az első unitárius gyülekezet s egy század alatt virágzó állapotra emelkedett; különösen kiemelte, mikép ragadták magukhoz a szemes amerikai unitáriusok a legrégebb egyetem, a „Harward Collegium“ kormányzását; jellemezte irányadó vezéreiket: Channinget, Parker Tódort, Bellows-t és Frothingham-et, káprázató elméleteiket. Statisztikai adatokkal mérlegelte az amerikai unitarizmus hódító erejét és vívmányait s azon eredményt kellett feltüntetni, hogy a csillogó elmélet a hitébresztő más felekezetek hatalmához mérve csekély súlyú: így p. o. míg a zsinat-presbyteri rendszert követő reformátusok száma, száz év alatt, 177 egyházzól 4744 egyházra szaporodott, lelkészeik száma 419-ről 5077-re emelkedett; míg a kálvinista congregationalisták 575 gyülekezetről 3333 gyülekezetre nőttek fel: addig, ugyancsak 100 év alatt, az unitáriusok csak 358 gyülekezetet tudtak alkotni 401 lelkésszel az Egyesült Államokban. Egyházi téren a hitnek van teremtő hatalma, nem az okoskodó emberi elméleteknek. Az angol unitáriusok hatását is érintette a magyar unitáriusokra. Végül a hittanulókhoz intézett szózatot, intvén az ősök hitéhez, az evangéliomi örök tanokhoz ragaszkodásra őket s 300 éves főiskolánk tiszta református szellemének erélyes és hű megőrzésére buzdította őket s korunkat. A felolvasás a Hittanszaki Önképző Társulat „Közlöny“-ében fog napvilágot látni.

A debreczeni ev. ref. egyház köréből. Városunkban a Czegléd-utcai új ev. ref. templom köfalrakása már egészen készen van, a torony pedig husz méter magasságnyra emeltetett föl. A bokréta-ünnepély f. hó 21-én tartatott. Ha elkészül a góth stylban emelt épület, egyike lesz ez hazánk legszebb református templomainak.

Kisújszállás. E városban szeptember 19-én nyitattott meg egy új temető alkalmi beszéddel és imádsággal. Szept.

26-án pedig ünnepélyes napja volt az ottani ev. ref. egyház-köztségnek, ekkor tartván Gulyás Lajos újonnan választott lelkész Róm. 1, 16 alapján beköszöntő beszédét. Magos látogatója volt e hó 21-én az ottani gymnasiumnak Klamarik János miniszteri tanügyi tanácsos ur személyében. Minden osztályban figyelemmel hallgatta meg az előadásokat. Könyvtárt, muzeumot, tornahelyiséget, tantermeket gondosan megszemlélt. Onnan Karczagra és a többi gymnasium meglátogatására ment.

Jóteköny egyházköztség. A derecskei ev. ref. egyházköztség előjárósága nyugalomba vonult agg leánytanítójának, Cziriák Sándornak, átlátva azt, hogy az országos tanítói gyámintézettől ez időszert nyújtott 100 forint évi segély arra nem elég, hogy egy tanító és családja abból megélhessen, évi 200 forint segélyt szavazott meg és tett folyóvá halála napjáig. Az egyházköztség előjáróinak e szép határozata dicséretre nem szorul.

Nyilatkozat. Nagy Elek kispaládi lelkész ur e lap 38. és 39-ik számaiban hosszas apológiát ír képzelt erkölcsi mártírságáról, melynek kvalifikálhatatlan hangja és tartalma első sorban az egyházlátogató küldöttséget, aztán az egyházmegyei tanácsot, végül különösen az egyházmegyei jegyzőt igazságtalansággal vádolja, azoknak irányában tanúsított eljárását a legsötétebb színben tünteti fel s hivatkozva egész terjedelmében törvényszékünk 82/883. számú ítéletére, ezt merőben aaptalannak nyilvánítja. Nem utalva arra, hogy a 8 nap alatt kézbesített ítéletet annak idejében miért nem látta jónak felebbezni; nem terjeszkedve ki arra, hogy az ellene emelt vád igazságát a tudatlanság leplébe kapaszkodva, bűnbánó könyvek között miként ismerte be; nem említve azt, hogy a különös kegyelemből épen ő érette legenyhébbre szállított büntetést, a „roszalást“ mérte rájuk, t. i. lelkészre és az illető három egyháztagra — egyházmegyei tanácsunk és a hiányos autentifikációval gyanúsított jegyzőkönyv fentebb hivatolt számú ítélete azonnal az ügy tárgyalásának végeztével szövegeztetett és felolvasztatott: a hosszadalmas és hiu öndicsérettel telített védekezést szánakozó mosolylyal fogadjuk, légből kapott aaptalan gyanúsításait visszautasítjuk s teljes őszinteséggel kijelentjük, hogy: sajnálattal vagyunk eltelve Nagy Elek ur észjárása, önhittsége és nyughatatlan perlekedési viszketege felett, mert az ily tulajdonok tovább táplálva és fejlesztve, az embert könnyen veszedelembé fogják vezetni. Több szavunk nyilvánosság terén nincs hozzá. Bencsik István esperes, Gulyás Lajos ref. lelkész, volt tanácsbíró, Soltész János egyházmegyei tanácsbíró s főjegyző, Lajos György tanácsbíró s világi főjegyző, Császy Bálint tanácsbíró, Balogh István tanácsbíró. (E nyilatkozattal ez ügy lapunkban be van fejezve. Szerk.)

Lelkészválasztás. Pelbárthidán Major Gyula siteri segédlelkész választatott meg Szabó István segédlelkész ellenében rendes lelkészül. Üdvözljük s áldást kívánunk munkájára.

Megjelentek. 1. A debreczeni ev. ref. egyházmegye 1886. évi július hó 19-én tartott ülésének jegyzőkönyve. Valamelyik közelebbi számunkban részleteket fogunk e jegyzőkönyvből közölni. 2. Protestáns új képes naptár 1887-ik évre. Szerkesztette Duzs Sándor, tanár. Ára 50 kr. Buda-

pest, Franklin-társulat. E jól szerkesztett naptárban egyéb közlemények közt Rauwenhoff, egy holland magyar barát, Szilágyi István, m.-szigeti ref. lyceumi igazgató, Horváth Sándor, a pesti ev. ág. hitv. magyar egyház lelkésze arcképeit találjuk. Melegen ajánljuk e naptárt hitsorsosaink szives figyelmébe.

Számadás. Szöllősi Antal makói lelkész ur egyházi beszédeit újonnan megrendelték tőlem 7-en, u. m. Csánki Gyula, a miniszterelnök fiának nevelője Budapesten 1 frtért; Balla Lajos lelkész Monoron; Móricz János lelkész Kenesén (Veszprémmegyében) 50—50 krért; Medgyaszai Gyula segédlelkész N.-K.-Madarason; Fábian Károly segédlelkész Szatmár-Németiben; Nagy Sándor lelkész Csökölön (Somogy megyében); Kiss Lajos lelkész Kaplonyban (Szatmár-megyében) 24—24 krajczárért. Bejött hozzám ezen számadás szerint 2 frt 96 kr, mely a lapunk mult számában kimutatott 14 frt 24 krajczárral együtt 17 frt 20 krajczárra megy. Debreczen, 1886. okt. 21. Csiky Lajos.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztőtársak: **Csiky Lajos, Géresi Kálmán.**

HIRDETÉS.

Pályázat

a beregi ev. ref. egyházmegyébe keblezett Mezőkaszonyi és Makkos-jánosii ev. ref. egyházak lelkészi állomásaira.

1. M.-Kaszonyban az évi jövedelem 20 köböl buza, 20 köböl gabona, 6 öl tűzifa, 32 hold szántó, 62 hold kaszáló föld (melyből 8 holdért az egyház fizeti az adót), 60 kapás szőlő, melyet az egyház munkáltat, az ennek aljában lévő nagy kiterjedésű gyümölcsös és a temető hely hasznélvezetével, — az elárusított erdőrészt évi kamatjáruléka 10 frt, kényelmes beosztásu lakház kerttel s a stóla. Hivatalos osztályozás szerint 2-od rendű egyház.

2. M.-Jánosiban a lelkész egyszersmind isk. tanító és énekvezér is. S a 170 lelket számláló egyház behivatalnoki díjazása 400 forintra tehető, — vegyes életneműek, 12 öl tűzifa, stóla, tandij, szántó s kaszáló föld hasznélvezéséből s így 4-ed osztályu.

A pályázatok f. évi november 11-ig a beregi ev. ref. esperesi hivatalhoz intézendők, Barabásba, u. p. M.-Kaszony.

Debreczen, 1886. október 20.

A tiszántuli ev. ref. egyházkerület püspöke hivatalos távollétében s megbízásából:

Némethi Lajos,
e. k. tanácsbíró.